

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 539/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/26/2016-28 z 10. júna 2017 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Sžfk/28/2020 z 15. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu bola 22. januára 2021 doručená ústavná sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami správnych súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Tiež navrhuje zrušiť namietané rozhodnutia a veci vrátiť na ďalšie konanie. Žiada aj o priznanie finančného zadosťučinenia 5 000 eur.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ v apríli 2016 doručil správne súdu podanie, ktorým zamýšľal vyvolať konanie o správnej žalobe proti rozhodnutiu daňového orgánu. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením vyššieho súdneho úradníka zo 17. októbra 2016 sťažovateľa vyzval, aby predložil rovnopis rozhodnutia správneho orgánu, proti ktorému smeruje žaloba, doplnil údaj, kedy mu bolo oznámené (doručené) napadnuté rozhodnutie, označil dôkazy, ktoré navrhuje vykonať, a zákonné ustanovenia, ktoré boli rozhodnutím a konaním správneho orgánu porušené, oznámil, či žiada nariadiť pojednávanie, uviedol, ako žiada, aby správny súd rozhodol – návrh výroku rozhodnutia správneho súdu, a predložil plnomocenstvo na zastupovanie v konaní advokátom. Súčasne bol

poučený, že ak sa v lehote určenej správnym súdom podanie nedoplní alebo neopraví, správny súd podanie odmietne. Sťažovateľ podal proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť podľa § 152 a nasl. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“), ktorú však predsedníčka senátu zamietla.

3. Krajský súd napadnutým uznesením z 10. júna 2017 odmietol podľa § 59 ods. 3 SSP sťažovateľovo podanie, keďže na výzvu v určenej lehote nereagoval, v dôsledku čoho jeho obsah neposkytoval krajskému súdu žiadny podklad pre ďalšie konanie. Sťažovateľ neodstránil ani nedostatok kvalifikovaného právneho zastúpenia.

4. Sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu kasačnú sťažnosť podľa § 440 ods. 1 písm. b), d), f), g), h) a j) SSP. Krajský súd uznesením vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní odo dňa doručenia uznesenia preukázal, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, resp., aby preukázal, že je v konaní o podanej kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom.

5. Sťažovateľ následne v decembri 2017 požiadal Centrum právnej pomoci (ďalej aj „centrum“) o poskytnutie právnej pomoci v právnej veci o jeho správnej žalobe. Centrum 16. januára 2018 rozhodlo o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, keďže hodnota sporu, s ktorým sa sťažovateľ na centrum obrátil, predstavuje spolu 295,21 eur ako kapitalizovaný úrok z omeškania z nezaplatenej dane. Táto hodnota neprevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenú na to určeným právnym predpisom, t. j. sumu 435 eur ku dňu podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, preto podmienka hodnoty sporu podľa § 6 ods. 1 písm. c) zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. nie je splnená. Krajský súd v Košiciach správnu žalobu proti rozhodnutiu centra rozsudkom č. k. 7S/89/2018 zo 4. decembra 2019 zamietol. Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku kasačnú sťažnosť, o ktorej do podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením z 15. októbra 2020 odmietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu krajského súdu o odmietnutí jeho podania. Konštatoval, že sťažovateľ nebol v kasačnom konaní zastúpený advokátom, jeho kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom a nepreukázal, že by mal vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Voči napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ namieta, že v jeho vydaní predchádzajúcom postupe ho krajský súd nepoučil v zmysle § 26 ods. 2 SSP, podľa ktorého správny súd poučí účastníkov konania o možnosti zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci. Tým znemožnil sťažovateľovi právne zastúpenie vyžadované v § 49 ods. 1 SSP. Sťažovateľ kritizuje, že krajský súd konal bez nariadenia pojednávania a že vydal arbitrárne rozhodnutie nemajúce oporu v skutkovom stave ani v zákone.

8. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, sťažovateľ namieta, že „najvyšší súd nevie o čom rozhodol v kasačnom konaní“, keďže v záhlaví svojho uznesenia ako predmet kasačného

prieskumu uviedol uznesenie krajského súdu č. k. 4S/26/2016-28 zo 14. júna 2017, pričom podľa sťažovateľa ide o uznesenie, ktorým krajský súd zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zo 17. októbra 2016 obsahujúceho výzvu sťažovateľovi na odstránenie nedostatkov jeho podania vo veci samej. Sťažovateľ však kasačnú sťažnosť podal proti uzneseniu krajského súdu z 10. júna 2017 o odmietnutí jeho podania. Zmätočnosť postoja najvyššieho súdu pri identifikácii predmetu jeho kasačného prieskumu navyše dokrešľuje aj odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom najvyšší súd v bode 8 uviedol, že „*predmetom kasačného konania v danej veci je uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/26/2016-41 zo dňa 20.09.2017, ktorým bolo odmietnuté podanie žalobcu z dôvodu, že ho nedoplnil, neopravil na výzvu súdu, pričom o následkoch odmietnutia bol poučený*“.

9. Sťažovateľ podrobuje kritike aj skutočnosť, že najvyšší súd o jeho kasačnej sťažnosti rozhodol napriek tomu, že ešte nebolo rozhodnuté o inej kasačnej sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach (č. k. 7S/89/2018 zo 4. decembra 2019) o zamietnutí jeho správnej žaloby proti rozhodnutiu centra o nepriznaní nároku na právnu pomoc v podobe poskytnutia právneho zástupcu na účel konania o správnej žalobe proti rozhodnutiu daňového orgánu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. K ustáleniu rozsahu ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že sťažovateľ na prvých stranách 2 a 3 ústavnej sťažnosti bez podrobnejšej konkretizácie používa aj odkaz na čl. 48 ods. 2 ústavy ako na referenčné kritérium posudzovania ústavnosti namietaných zásahov. V odôvodnení ústavnej sťažnosti odkazuje na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa kritérií používaných pri prieskume rešpektovania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (strana 7 a 8 ústavnej sťažnosti). Koncentrácia tejto *in abstracto* formulovanej argumentácie na sťažovateľov prípad sa však prenáša iba do roviny tvrdení o jeho pocitoch neistoty a bezmocnosti plynúcich z odopretia spravodlivosti v namietaných postupoch a rozhodnutia centra i správnych súdov, ktoré majú determinovať jeho nemajetkovú ujmu. Zároveň sťažovateľ namietané porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy (v časti základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov) do petitu svojej ústavnej sťažnosti nepojal. Odkazy na čl. 48 ods. 2 ústavy preto ústavný súd vyhodnotil iba ako súčasť sťažovateľovej argumentácie a do rozsahu ústavnej sťažnosti (pozri bod 1 odôvodnenia tohto uznesenia) toto referenčné ustanovenie nezahrnul.

11. V dôsledku procesných okolností sťažovateľovho prípadu považuje ústavný súd za osožné venovať sa najprv napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a až následne vysvetliť dôvody odmietnutia ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej voči uzneseniu krajského súdu.

IV.1. K namietanému uzneseniu najvyššieho súdu:

12. Proti uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ prednáša námietku týkajúcu sa predmetu kasačného prieskumu. Poukazuje na rozpor záhlavia napadnutého uznesenia a jeho obsahu.

13. Ústavný súd je toho názoru, že hoci ide o námietku formálnej povahy súvisiacu v prvom rade s formálnymi náležitosťami súdneho rozhodnutia, predsa len požiadavka jeho preskúmateľnosti sa musí opierať o jeho písaný text. Ak konajúci súd na jednej strane vymedzí svoj predmet svojho

rozhodovania zrozumiteľne a nezameniteľne, pričom, na strane druhej, obsah odôvodnenia jeho rozhodnutia dokumentuje zjavný nesúlاد so záhlavím (a teda vymedzením predmetu rozhodovania), potom hľadanie odpovede, čo tvorilo skutočný predmet súdneho rozhodovania, celkom prirodzene vedie k pochybnostiam o rozhodovacej vôli súdu. Úvahy o nepreskúmateľnosti rozhodnutia nedovolenе zasahujúce základné právo na súdnu ochranu nie sú v takom prípade márne.

14. Najvyšší súd skutočne v záhlaví svojho uznesenia označil ako objekt kasačného prieskumu uznesenie krajského súdu č. k. 4S/26/2016-28 zo 14. júna 2017. V odôvodnení toho istého uznesenia však uvádza, že „*predmetom kasačného konania v danej veci je uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/26/2016-41 zo dňa 20.09.2017, ktorým bolo odmietnuté podanie žalobcu z dôvodu, že ho nedoplnil, neopravil na výzvu súdu, pričom o následkoch odmietnutia bol poučený*“. Pritom zdrojom vnútornej rozpornosti je i samotná citovaná veta, keďže uznesenie krajského súdu z 20. septembra 2017 nebolo rozhodnutím o odmietnutí sťažovateľovho meritórneho podania, ale uznesením, ktorým krajský súd vyzval sťažovateľa po podaní kasačnej sťažnosti na odstránenie jej vад. Na základe uvedeného možno podľa názoru ústavného súdu hodnotiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako vnútorne rozporné.

15. Napriek uvedenému ústavný súd zdôrazňuje, že jeho povinnosťou v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je poskytovať ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa v medziach, ktoré on sám určil dôvodmi a rozsahom svojej ústavnej sťažnosti [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Primárnym účelom konania o ústavnej sťažnosti teda nie je zabezpečovať formálnu správnosť písomného vyhotovenia súdnych rozhodnutí. Tá vyказuje pre konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy relevanciu len v prípade, ak jej dôsledkom je nedovolené obmedzenie sťažovateľa v jeho prístupe k súdu.

16. Jediným dôvodom odmietnutia kasačnej sťažnosti sťažovateľa bol nedostatok povinného právneho zastúpenia v kasačnom konaní. Takto sformulovaný dôvod nemá v druhovej aplikačnej perspektíve nutný funkčný vzťah k predmetu rozhodovania kasačného (najvyššieho) súdu. Inak povedané, nedostatok povinného právneho zastúpenia by viedol k odmietnutiu kasačnej sťažnosti bez zreteľa na to, či by bola podaná proti uzneseniu krajského súdu z 10. júna 2017, zo 14. júna 2017 alebo z 20. septembra 2017. V kasačnom konaní totiž sťažovateľ musí byť zastúpený vždy. Výnimky sú taxatívne uvedené v § 449 ods. 2 SSP, sťažovateľ však neargumentuje, že by jeho kauza spadala pod niektorý z tam uvedených prípadov. Preto zjavné nesprávnosti identifikácie predmetu konania v písomnom vyhotovení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevykazujú reálny dopad na jeho výrok odmietajúci kasačnú sťažnosť sťažovateľa, a to s ohľadom na dôvod odmietnutia jej meritórneho prejednania, a tým aj obmedzenia sťažovateľa v jeho prístupe ku kasačnému súdu. Predmetná sťažovateľova námietka je preto nedôvodná.

17. V nadväznosti na dôvod odmietnutia kasačnej sťažnosti sťažovateľ v ústavnej sťažnosti akcentuje fakt, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím rozhodol napriek tomu, že ešte nebolo rozhodnuté v inej línii poskytovanej súdnej ochrany, a to o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, ktorým tento zamietol správnu žalobu sťažovateľa proti rozhodnutiu centra o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci.

18. K uvedenej námietke ústavný súd uvádza, že správne súdnictvo je založené na súdnom prieskume právoplatných rozhodnutí orgánov verejnej správy. Právomoc podľa SSP je založená až vtedy, keď je na úrovni administratívnej právoplatne rozhodnuté. Navyše, i kasačná sťažnosť ako mimoriadny opravný prostriedok sa podáva proti právoplatnému rozhodnutiu správneho (krajského) súdu. To má za následok, že vo chvíli, keď najvyšší súd odmietal kasačnú sťažnosť sťažovateľa, o otázke jeho nároku na právnu pomoc v podobe právneho zastúpenia na účel konania v správnom súdnictve bolo právoplatne rozhodnuté. Bola teda nastolená právna istota v tom zmysle, že sťažovateľ nespĺňa podmienky na poskytnutie kvalifikovaného právneho zástupcu štátom, a ak chce dosiahnuť meritórny prieskum kasačnej sťažnosti, musí si právneho zástupcu zvoliť. Žiadne ustanovenie SSP neprikazuje kasačnému súdu vyčkávať s rozhodnutím až do ukončenia súdneho prieskumu rozhodnutia centra, ktorým nebol sťažovateľovi priznaný nárok na právnu pomoc v podobe poskytnutia právneho zástupcu.

19. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že podľa § 71 ods. 2 SSP „*ak žalobca pred podaním žaloby požiada Centrum právnej pomoci o ustanovenie advokáta podľa osobitného predpisu, od podania takejto žiadosti do právoplatného rozhodnutia o nej neplynú lehoty ustanovené na podanie žaloby na správny súd*“. Sťažovateľ sa však na centrum so žiadosťou o ustanovenie advokáta obrátil zjavne až po podaní správnej žaloby. Navyše, sťažovateľ ústavnou sťažnosťou v tu preskúmanej časti neatakujúce rozhodnutie správneho súdu o jeho správnej žalobe, ale rozhodnutie kasačného (najvyššieho) súdu o jeho kasačnej sťažnosti. Preto ani tento jediný zákonom upravený prípad relevancie rozhodovania centra pre rozhodovanie súdu v správnom súdnictve nie je v prospech sťažovateľa použiteľný.

20. Ústavná sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu je nedôvodná, preto ju ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.2. K namietanému uzneseniu krajského súdu:

21. Napadnutým uznesením podľa § 59 ods. 3 SSP odmietol krajský súd podanie sťažovateľa „*doručené správnomu súdu dňa 20.04.2016, pretože ho... na výzvu súdu nedoplnil, neopravil a jeho obsah neposkytoval správnomu súdu žiadny podklad pre ďalšie konanie*“. Proti uzneseniu krajského súdu bola kasačná sťažnosť prípustná, o čom bol sťažovateľ v jeho písomnom vyhotovení riadne poučený. Existoval teda prostriedok priznaný sťažovateľovi zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd, a tým aj v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde podmieňujúci prípustnosť jeho ústavnej sťažnosti v tejto časti. Sťažovateľ síce tento prostriedok formálne podal, avšak nesplnil zákonom (SSP) stanovené podmienky na to, aby o ňom mohlo byť meritórne rozhodnuté. Preto možno prijať záver, že nevyčerpal prostriedok poskytnutý mu zákonom na ochranu jeho základných práv. V tejto časti je preto ústavná sťažnosť neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

IV.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

22. Pokiaľ ide o sťažovateľovu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, ústavný súd uvádza, že na to, aby o nej mohol rozhodnúť, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť

o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

23. Ak ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

24. V nadväznosti na záver vyslovený v predchádzajúcom odseku ústavný súd dospel k záveru, že u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na neprípustnosť a zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017). Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu preto ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

25. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v petite ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutých rozhodnutí, finančné zadost'učinenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu